

Information

om SEB och dess värdepapperstjänster

Gäller fr.o.m. 2018-01-03

Information om Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ), organisationsnummer 502032-9081, 106 40 Stockholm, nedan kallad SEB.

Telefon: 0771-365 365 (Kundcenter)
0771-62 10 00 (växel)

Hemsida: www.seb.se

SEB står under tillsyn av Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, www.fi.se.

SEB har tillstånd att bedriva bankrörelse och finansiell verksamhet enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse samt tillstånd att bedriva pensionsparrörelse (IPS). Därutöver har SEB tillstånd att bedriva värdepappersrörelse, dvs;

- Mottagande och vidarebefordran av order i fråga om ett eller flera finansiella instrument,
- Utförande av order på kunders uppdrag,
- Handel för egen räkning,
- Portföljförvaltning,
- Investeringsrådgivning,
- Garantigivning avseende finansiella instrument och placering av finansiella instrument med ett fast åtagande, och
- Placering av finansiella instrument utan fast åtagande.

Banken ingår i SEB-koncernen.

Språk

Det språk som används i dokumentation och i kontakterna mellan SEB och kunden är svenska.

Kundkategorisering m.m.

Enligt lagen om värdepappersmarknaden ska alla kunder som handlar med värdepapper delas in i tre olika kategorier. Syftet med detta är att anpassa kundskyddet efter den enskilde kundens förutsättningar.

Privatpersoner och de flesta företag betraktas som "icke-professionella". Utöver "icke-professionella" kunder finns det också "professionella" kunder, vilka är stora företag, kreditinstitut och andra finansiella institut samt statliga organ och liknande verksamheter med ett mindre behov av skydd. Den tredje kategorin är s.k. "jämbördiga motparter", vilka har lägst skydd enligt lagen. Dessa är t.ex. andra banker, centralbanker och myndigheter.

Om SEB inte meddelar annat kategoriserar SEB dig som "icke-professionell" med högsta skyddsnivå. Detta innebär att SEB bl.a. kommer att lämna information om finansiella instrument och riskerna med dessa samt kostnader och andra avgifter för handel med dessa. När SEB tillhandahåller portföljförvaltning eller investeringsrådgivning kommer SEB att bedöma om en tjänst eller ett instrument är lämplig för den enskilde kunden innan SEB tillhandahåller tjänsten eller rekommenderar instrumentet. Bedömningen görs mot bakgrund av kundens erfarenhet och kunskap om tjänsten och produkten, investeringsmål och ekonomiska situation, risktolerans och förmåga att bära förluster. Vid andra typer av tjänster än portföljförvaltning och investeringsrådgivning kommer SEB att bedöma om tjänsten är passande för kunden mot bakgrund av kundens kunskaper och erfarenhet.

Om kunden på eget initiativ kontaktar SEB enbart för att utföra en order i ett s.k. okomplicerat finansiellt instrument (t.ex. noterade aktier och fondandelar i värdepappersfonder) tillhandahåller SEB tjänsten utan att göra en bedömning om tjänsten är passande för kunden.

Kunder har möjlighet att ansöka om att få byta kundkategori. En "icke-professionell" kund kan skriftligen begära att få bli behandlad som "professionell". SEB måste då bl.a. göra en bedömning av den enskilde kundens erfarenhet och kunskap i fråga om en viss transaktion eller tjänst och förvissa sig om att kunden kan fatta sina egna investeringsbeslut och förstår de risker som kan vara förknippade med placeringen. Kunden mister då det högre kundskyddet. En kund som placerats i en kategori i vilken en lägre nivå av kundskydd erbjuds, har möjlighet att begära att få bli omkategoriserad till en kategori där en högre nivå av kundskydd tillämpas.

Information om SEB:s rådgivning

SEB tillhandahåller rådgivning bl.a. via rådgivare, mäklare och förvaltare. SEB lämnar råd främst om egna produkter t.ex. fonder, försäkringar och aktieobligationer som erbjuds av företag i SEB-koncernen samt om de finansiella instrument som handlas på värdepappersmarknaden, såsom aktier, obligationer och derivat. I viss mån lämnar SEB-koncernen även råd om andra produkter, t.ex. andra fondbolags fonder. Eftersom SEB lämnar råd

om egna produkter agerar SEB som en "icke-oberoende rådgivare". När SEB lämnar rådgivning om andra fondbolags produkter har SEB vanligtvis ingått ett distributionsavtal med fondbolaget ifråga.

På kontor och telefonbanken tillhandahåller SEB investeringsrådgivning via privatrådgivare och företagsrådgivare som lämnar rådgivning inom ett begränsat urval av SEB:s egna fonder, se www.seb.se.

SEB erbjuder även en automatiserad rådgivningstjänst med ett fondbud som du hittar på www.seb.se.

För att kunna erbjuda investeringsrådgivning som utgår från kundens bästa genomför SEB en genomgång av kundens kunskap och erfarenhet av investeringar i finansiella instrument, ekonomiska situation och investeringsmål inom ramen för vilken SEB, tillsammans med kunden, även går igenom kundens syfte med placeringarna, risktolerans och förmåga att bära förluster, så att SEB kan rekommendera kunden de placeringar som är lämpliga i det enskilda fallet (s.k. lämplighetsbedömning). Investeringsrådgivning sker således på grundval av de uppgifter som kunden lämnat om sig själv. Det är därför viktigt att kunden tar kontakt med SEB om dess förutsättningar ändras på sådant sätt att eventuellt tidigare givna råd behöver ses över eftersom SEB endast tar ansvar för att givna råd är lämpliga för kunden givet den information som SEB har vid just det tillfället. SEB kommer, som huvudregel, inte att följa upp att de givna råden är fortsatt lämpliga såvida inte något annat avtalats mellan SEB-koncernen och kunden.

Dokumentationen av de givna råden och lämplighetsbedömningen tillhandahålls kunden genom ett eller flera dokument, den så kallade skriftliga lämplighetsförklaringen, som kunden får ta del av efter genomförd rådgivning men innan transaktionen genomförs. När rådgivningen tillhandahålls med hjälp av teknik för distanskommunikation, t.ex. via telefon, kan SEB komma att lämna den skriftliga lämplighetsförklaringen omedelbart efter det att kunden har bundits av ett avtal om köp eller försäljning av värdepapper. Detta förutsätter emellertid att kunden samtyckt till att erhålla lämplighetsförklaringen efter det att transaktionen genomförts samt fått en möjlighet att senarelägga transaktionen så att lämplighetsförklaringen först kan erhållas.

Information om SEB:s "handla själv tjänst"

SEB tillhandahåller olika tjänster för handel och uppföljning som stöd till de kunder som hanterar sitt sparande själv. Du som kund kan handla via SEB:s digitala lösningar, kontor eller telefonbanken dygnet runt alla dagar. Inom ramen för "handla själv tjänsten" kan kunden se sitt eget innehav, handla med fonder och värdepapper samt ta del av aktuella kurser och detaljerad information om de fonder och värdepapper som ingår i SEB:s utbud. Genom SEB kan du handla börshandlade produkter, svenska och nordiska aktier, ett urval av ETF:er och börshandlade certifikat och strukturerade placeringar i de fall dessa är passande för den enskilde kunden. Du får även tillgång till aktierekommendationer för ett antal nordiska, mest svenska bolag på vår internetbank. För kunder som efterfrågar ett bredare utbud av aktier och investerings-produkter finns t.ex. aktiehandelstjänsten tillgänglig.

Det finns även möjlighet att ta del av SEB:s rekommendationer och marknadsanalyser samt prenumerera på olika former av information.

Begränsningar i SEB:s möjlighet att utföra vissa tjänster

SEB:s utbud av tjänster och produkter kan i vissa fall vara begränsat beroende på utländska regler. Begränsningarna kan bl. a. vara avhängiga av var kunden är bosatt och/eller av vilka tillstånd SEB har. T.ex. har SEB, under vissa omständigheter, inte möjlighet att erbjuda rådgivnings- eller förvaltningstjänster till kunder bosatta i USA. Begränsningar av detta slag kan även omfatta fondbolag, såväl fondbolag inom SEB-koncernen som externa fondbolag vars fonder distribueras av SEB. Detta innebär att du som kund och andelsägare kan komma att begränsas i möjligheten att fortsätta att investera i dessa fonder om du bosätter dig utomlands.

Mer information om vilka begränsningar som en utlandsflytt kan innebära för SEB:s möjlighet att fortsatt kunna erbjuda dig sina tjänster och produkter kan du få genom att kontakta din rådgivare eller närmaste SEB-kontor. Vi vill särskilt informera om vikten av att i god tid innan en förestående utlandsflytt kontakta SEB för att på bästa sätt gå igenom de konsekvenser detta kan få för dig avseende de av SEB:s tjänster och produkter som du använder.

Information om intressekonflikter

SEB tillhandahåller ett heltäckande utbud av finansiella tjänster där många verksamheter ingår. Detta innebär å ena sidan att SEB kan tillhandahålla full finansiell service på samtliga områden å den andra sidan att intressekonflikter kan förekomma. Med intressekonflikter avses intressekonflikter dels mellan SEB, inkl. ledning, styrelse, personal m.fl. och kunder, dels

Information om SEB och dess värdepapperstjänster, forts.

intressekonflikter mellan olika kunder. Vidare avses intressekonflikter mellan olika verksamheter i SEB samt mellan SEB och andra verksamhetsområden i koncernen. SEB har identifierat de områden där potentiella intressekonflikter kan uppkomma, bl.a. kan intressekonflikter uppkomma i SEB:s analys-, rådgivning- och corporate financeverksamhet nämns som exempel på sådana områden. I SEB:s Riktlinjer för hantering av intressekonflikter beskrivs de potentiella intressekonflikter som har identifierats samt hur de ska hanteras och undvikas för att förhindra att kundernas intressen påverkas negativt. För att undvika att intressekonflikter ska uppstå har SEB vidtagit åtgärder såsom exempelvis att hålla koncernens olika verksamheter, mellan vilka intressekonflikter kan uppstå, åtskilda från varandra på ett sådant sätt att information inte otillbörligt kan utnyttjas i någon annan del av SEB. SEB har även antagit riktlinjer som säkerställer att rapporteringsgången och ersättningsarrangemang skyddar de anställdas oberoende samt antagit regler om att anställda inte får hantera affärer där den anställde eller närstående person har intressen som kan leda till en intressekonflikt. De anställda ska alltid i första hand tillvarata kundens intressen, vilket beskrivs i SEB:s Riktlinjer för hantering av intressekonflikter. På kundens begäran tillhandahåller SEB närmare uppgifter om riktlinjerna.

Information om ersättningar och förmåner

I SEB finns riktlinjer för ersättningar och förmåner d.v.s. hur betalning eller mottagande av avgifter, kommission och naturaförmåner (incitament) ska behandlas i samband med tillhandahållande av värdepapperstjänster. Incitament som betalas till eller tas emot av en tredjepart måste vara utformat för att höja kvaliteten på den för kunden aktuella värdepappers-tjänsten. Dessutom ska arrangemanget vara i enlighet med kundens bästa intresse. Incitament får vidare inte betalas ut eller tas emot om det skulle strida mot SEB:s skyldighet att i sin verksamhet handla på ett ärligt, rättvist och professionellt sätt.

I de fall där SEB löpande får någon form av ersättning från en tredjepart måste SEB kunna motivera att även kunden gynnas över tid.

När SEB tillhandahåller diskretionär portföljförvaltning till kund måste SEB överföra den ersättning eller förmån som erhålls från en tredjepart, till kunden.

För information om hur SEB hanterar ersättningar från tredjepart se prislista för respektive tjänst.

Du som är kund hos SEB har rätt att få information om de ersättningar och förmåner som SEB får av, respektive betalar till, tredjepart innan värdepapperstjänsten utförs. Nedan följer en kortfattad beskrivning av de vanligast förekommande ersättningsarna och förmånerna som SEB tar emot från, eller betalar till, tredjepart.

Fondandelar

De fonder som förmedlas genom SEB förvaltas av olika fondbolag. SEB får ersättning för försäljningen av fondandelar från respektive fondbolag. Sådan ersättning beräknas normalt som:

- en engångsersättning vid försäljningen i form av en procentsats på det investerade beloppet,
- en årlig ersättning i form av en procentsats på det förvaltade kapitalet, eller
- en kombination av dessa alternativ.

Ersättningen kan variera mellan olika fondbolag och mellan olika fonder förvaltade av samma bolag. Vidare kan SEB erhålla kostnadsfri utbildning eller annan support från fondbolag. Fonder som förvaltas av fondbolag i SEB-koncernen förmedlas i vissa fall av andra värdepappersinstitut än SEB. För denna förmedling erhåller institutet en distributionsersättning från SEB som beräknas enligt ovan. Läs mer om incitament vid fonddistribution på <http://seb.se/privat/spara-och-placera/fonder/om-distributionsersattningar>.

Strukturerade produkter

De strukturerade produkter som SEB tillhandahåller kan vara utgivna av andra emittenter än SEB. SEB får då ersättning för förmedlingen av de strukturerade produkterna från respektive emittent. Ersättningen kan beräknas som en procentsats på det investerade beloppet och den kan variera mellan olika emittenter samt mellan olika strukturerade produkter tillhandahållna av samma emittent. De strukturerade produkter som SEB erbjuder förmedlas i vissa fall av andra värdepappersinstitut än SEB. För denna förmedling betalar SEB en provision till det institutet. Provisionen beräknas som en engångsersättning av investerat belopp.

Premieobligationer

SEB får ersättning av Riksgälden för förmedling i samband med emission av premieobligationer. Ersättningen beräknas som en procentandel av förmedlad volym.

Räntemarknaden

SEB kan få ersättning av emittenter av obligationer eller penningmarknadsinstrument då vi medverkar i transaktioner på primär- eller andrahandsmarknaden. Sådan ersättning beräknas normalt som:

- en fast ersättning,
- en rörlig del baserad på omsättningen, eller
- en kombination av dessa beräkningsmetoder.

Emissioner

SEB medverkar ibland vid emissioner, noteringar och andra företagshändelser. För denna medverkan erhåller SEB provision. Sådan ersättning beräknas normalt som:

- en fast ersättning,
- en engångsersättning bestående av en procentsats på det belopp som SEB:s kunder tecknat aktier för, eller
- en kombination av dessa alternativ.

Kapitalförvaltning

Om du är kund hos en kapitalförvaltare som samarbetar med SEB kan ditt konto finnas hos SEB. SEB och kapitalförvaltaren kan då ha ett avtal om delning av det courtage som du betalar till SEB.

Anvisning av kund

SEB kan vidare erhålla eller lämna ersättning i samband med en anvisning av kund till eller av tredjepart. Sådan ersättning beräknas som:

- en engångsersättning,
- en årlig ersättning i form av en procentsats på det förvaltrade kapitalet,
- en årlig ersättning beräknad som en del av erlagt courtage, eller
- en kombination av dessa alternativ.

Mer information

Önskar du detaljerad information om de incitament som belöpt på dina finansiella instrument ber vi dig kontakta din rådgivare eller närmaste SEB-kontor. Dessutom kommer information om de eventuella tredjeparts-ersättningar som SEB erhållit i relation till de värdepapperstjänster som tillhandahållits framgå av ditt årsbesked. Du kan även ringa oss på 0771-365 365.

Information om kostnader och avgifter

Nedan följer information om kostnader och avgifter samt hur kunden betalar för dessa.

För börsnoterade aktier, emissionsrätter, konvertibler, teckningsoptioner, optioner och terminer utgår transaktionsavgift bestående av kurtage. Om handel sker i annan valuta än SEK kan kostnad för valutaväxling tillkomma.

För börshandlade certifikat, warranter, minifutures och bevis utgår transaktionsavgift bestående av kurtage, och i förekommande fall kostnad för valutaväxling. Därutöver föreligger löpande utgifter för förvaltning och/eller transaktioner inom det finansiella instrumentet, så kallade instrumentkostnader.

För kapitalskyddade placeringar såsom aktieobligationer, råvaruobligationer och valutaobligationer föreligger instrumentkostnader inbegripet löpande utgifter för förvaltning och/eller transaktioner inom det finansiella instrumentet samt engångsavgifter såsom uppläggningsavgift. I förekommande fall föreligger kostnad för valutaväxling.

För OTC-handlade certifikat, warranter och bevis utgår transaktionsavgift bestående av kurtage samt implicita transaktionskostnader (pålägg/avdrag) vilka är inkluderade i köp och säljpriset (som pålägg/avdrag), och i förekommande fall kostnad för valutaväxling. Därutöver föreligger instrumentkostnader inbegripet löpande utgifter för förvaltning och/eller transaktioner inom det finansiella instrumentet.

För OTC-handlade konvertibler, optioner, terminer, obligationer och förlags-bevis utgår transaktionsavgift bestående av kurtage samt implicita transaktionskostnader (pålägg/avdrag) vilka är inkluderade i köp och säljpriset (som pålägg/avdrag), och i förekommande fall kostnad för valutaväxling.

För börshandlade fonder, så kallade ETFer ("Exchange Traded Funds") utgår transaktionsavgift bestående av kurtage avseende fondandelar och i förekommande fall kostnad för valutaväxling om handel sker i annan valuta än SEK. Därutöver föreligger instrumentkostnader inbegripet årlig avgift vilken till störst del består av löpande förvaltningsavgift avseende bland annat förvaltning, och som tas ut av fondförvaltaren, underliggande transaktionskostnader (inbegripet implicita) inom fonden samt i förekommande fall resultatbaserad avgift som tas ut för vissa fonder om förbestämda mål uppnåts.

För fonder föreligger löpande avgifter som tas ut av fondförvaltaren och kostnader för transaktioner inom fonden. I förekommande fall kan kostnad för valutaväxling tillkomma om fondandelar handlas i annan valuta än SEK. För vissa fonder kan även resultatbaserade avgifter tas ut om förutbestämda mål uppnåts.

Information om SEB och dess värdepapperstjänster, forts.

Ett estimat på den totala kostnaden kommer tillhandahållas innan investeringstjänsten utförs t.ex. orderläggning och den uttrycks både i procent av investerat belopp och i absoluta belopp. För de fall finansiella instrument handlas i utländsk valuta kan en tillkommande valutaväxlingskostnad uppstå. Kostnader relaterat till valutaväxling kommer att uppskattas utifrån rimliga antaganden. I förekommande fall har SEB erhållit ersättning från tredje part för distribution av finansiella instrument. Sådan tredjepartsersättning kommer att redovisas inom ramen för instrumentkostnader och visas som "varav till distributören". Utöver den förhandsinformation om kostnader och avgifter som ges, kommer även en årlig kostnadssammanställning att erhållas. Observera att en prisrörelse i ett finansiellt instrument, orsakad av underliggande marknadsrisk, inte är en kostnad i detta sammanhang.

Transaktionskostnader relaterat till kortage för att förvärva finansiella instrument belastar kundens konto, medan övriga transaktionsavgifter belastar det belopp som kund investerar. Instrumentkostnader relaterat till finansiella instrument är antingen inkluderade i priset eller dras från instrumentets redovisade värde, och belastar det belopp som kund investerar. I tillägg till de kostnader som omnämns ovan kan i förekommande fall kostnader och avgifter relaterat till clearing och/eller lösen tillkomma.

Övriga kostnader såsom leveranskostnad, stämpelskatt, restitutioner, konverteringsavgifter, kostnader relaterat till utförande av betalningar samt flyttkostnader kan förekomma.

Information om investerarskydd

SEB håller kunders finansiella instrument avskilda från SEB:s tillgångar.

Enligt lagen (1999:158) om investerarskydd har kunden, om denne i händelse av SEB:s konkurs inte skulle få ut sina finansiella instrument hos SEB, rätt till särskild ersättning med sammanlagt högst 250 000 kr. Nämnade ersättning kan även innefatta medel som SEB tagit emot med redovisningsskyldighet.

Kund som vill ha ersättning skall senast ett år från dagen för konkursbeslutet framställa krav till Riksgälden, som efter prövning betalar ut ersättning.

Individuellt pensionssparande (IPS) omfattas inte av investerarskyddet.

För mer information, se www.riksgalden.se.

Information om statlig insättningsgaranti

Fondkonto

Innehav av fondandelar omfattas inte av den statliga insättningsgarantin. Investerarskyddet gäller om fondandelarna är förvaltarregistrerade, se vidare ovan information om investerarskyddet.

IPS

Behållningen på kontot omfattas inte av den statliga insättningsgarantin.

Depå och VP-/Servicekonto

Värdepappersinnehavet omfattas inte av den statliga insättningsgarantin, se istället ovan information om investerarskyddet.

Investeringsparkonto

De kontanta medlen på kontot omfattas av den statliga insättningsgarantin enligt beslut av Riksgälden.

Varje kund som enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti har rätt till ersättning, garanteras ersättning för sin sammanlagda kontobehållning i SEB upp till 950 000 kr. Riksgälden betalar ut ersättningen inom 7 arbetsdagar från den dag SEB försattes i konkurs eller Finansinspektionen beslutade att garantin ska träda in.

Värdepappersinnehavet omfattas inte av den statliga insättningsgarantin, se istället ovan information om investerarskyddet.

För ytterligare information, se www.riksgalden.se.

Information enligt Distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)

Distans- och hemförsäljningslagen innehåller regler för avtal om finansiella tjänster och finansiella instrument som träffas mellan konsument och näringsidkare på distans. Med distansavtal menas avtal som ingås utan att bank och kund träffas personligen, såsom via Internet eller telefon eller vid svar på annons/brevutskick. Vid distansavtal har konsument - utöver vad som följer av allmänna bestämmelser ovan - rätt till viss information om villkor för avtalet innan det ingås.

Information om *Skandinaviska Enskilda Banken*, se ovan.

Inspelning av samtal mm

Kunden är medveten om att SEB kan spela in och bevara telefonsamtal och annan elektronisk kommunikation i samband med att kunden lämnar SEB uppdrag om handel med finansiella instrument. Samtal kan även komma att spelas in och bevaras vid andra kontakter med kunden. Kopior av inspelade samtal och bevarad elektronisk kommunikation med kunden kommer att finnas tillgängliga på begäran under en period på fem år. Kunden har rätt att på begäran få ta del av inspelade samtal och bevarad elektronisk kommunikation för vilket banken har rätt att ta ut en skälig avgift.

Information om bankens tjänster och produkter

Information om bankens tjänster och produkter finns på www.seb.se. Handel med värdepapper sker på bankkontor eller via telefon. På Internetbanken kan kunden bl.a. handla nordiska aktier, warrant, obligationer, konvertibler och aktieobligationer. Dessutom kan kunden teckna sig för nya aktieobligationer, aktier och premieobligationer.

Information om pris, skatter och avgifter

Pris för SEB:s tjänster utgår enligt SEB:s vid varje tid gällande prislista.

Aktuell prislista finns på www.seb.se eller på våra bankkontor.

Härutöver kan det tillkomma ytterligare skatter, avgifter och kostnader som varken påförs eller betalas av SEB.

Risk

Handel med finansiella instrument innebär alltid ett risktagande. Kundens investerade pengar kan såväl öka som minska i värde och det finns inga garantier för att kunden får tillbaka det investerade kapitalet. För mera utförlig information om dessa särskilda risker hänvisas till avsnittet nedan benämnt "Information om egenskaper och risker avseende finansiella instrument".

Ångerrätt och uppsägning av avtalet

Om avtal ingåtts på distans har konsument ångerrätt och kan frånträda avtalet inom 14 dagar räknat från den dag avtalet ingicks. Vid distansavtal om individuellt pensionssparande (IPS) är ångerfristen dock 30 dagar.

Ångerrätten gäller enbart det inledande avtalet och inte de enskilda avtal som ingås eller tjänster som tillhandahålls inom ramen för detta avtal. Någon ångerrätt föreligger inte heller för de enskilda avtal, tjänster, uttag, köp, betalningar, transaktioner, överföringar m.m. eller motsvarande som SEB på konsumentens begäran fullgjort innan ångerrätten utövades.

Om konsumenten utövar sin ångerrätt har banken rätt till ersättning för den avtalade tjänsten för den tid konsumenten utnyttjat tjänsten.

Om konsument vill utöva ångerrätt ska konsumenten meddela detta till SEB:s Kundcenter antingen per telefon 0771-365 365 eller via post på adress 106 40 Stockholm.

Vad som i övrigt gäller för uppsägning av avtalet i förtid eller ensidigt framgår av avtalets allmänna bestämmelser.

Reklamationer och klagomål

Om kund är missnöjd med någon av SEB:s tjänster är det viktigt att kunden kontaktar SEB och framför sina synpunkter. Kontakta i första hand den person eller enhet inom SEB som tillhandahållit tjänsten eller utfört uppdraget, via telefon 0771-365 365, eller meddelandetjänsten på Internetbanken för privatpersoner eller adress som angivits ovan. Om kunden inte skulle vara nöjd med det svar som erhålls kan kunden kontakta SEB Kundrelationer, 106 40 Stockholm, telefon 0771-62 10 00.

Vill kunden diskutera ärendet med oberoende part kan Konsumenternas Bank- och Finansbyrå kontaktas, se www.konsumentbankbyran.se.

Om kunden anser att ett klagomål inte resulterar i en tillfredsställande rättelse från SEB:s sida kan kunden vända sig till Allmänna reklamationsnämnden (ARN) som är en nämnd för alternativ tvistlösning. Adress: Box 174, 101 23 Stockholm. En anmälan till ARN ska vara skriftlig. För att ARN ska pröva ärendet finns bland annat vissa värde- och tidsgränser. Nämnden lämnar rekommendationer om hur tvisten mellan kunden och SEB bör lösas. SEB åtar sig att medverka i ARN:s behandling av tvisten. För mer information, anmälningsblankett m.m., se www.arn.se.

Insättningsgaranti och investerarskydd, se ovan.

Information om egenskaper och risker avseende finansiella instrument

1. Handel med finansiella instrument

Handel med finansiella instrument, dvs bl.a. aktier i aktiebolag och motsvarande andelsrätter i andra typer av företag, obligationer, depåbevis, fondandelar, penningmarknadsinstrument, finansiella derivatinstrument eller andra sådana värdepapper som kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden, sker i huvudsak i organiserad form vid en handelsplats. Handeln sker genom de värdepappersföretag som deltar i handeln vid handelsplatsen. Som kund måste Du normalt kontakta ett sådant värdepappersföretag för att köpa eller sälja finansiella instrument.

1.1 Handelsplatser och systematisk internhandlare

Med handelsplatser avses reglerad marknad och de två formerna av handelsplattformar – MTF-plattform och OTF-plattform. Därtill kan kunders handel utföras via ett värdepappersföretag som agerar som systematisk internhandlare (SI) eller på annat sätt genom att handel sker mot värdepappersföretagets eget lager eller mot annan kund.

Information om SEB och dess värdepapperstjänster, forts.

På en reglerad marknad handlas olika typer av finansiella instrument. När det gäller aktier kan endast aktier i publika bolag noteras och handlas på en reglerad marknad och det ställs stora krav på sådana bolag, bl.a. avseende bolagets storlek, verksamhetshistoria, ägarspridning och offentlig redovisning av bolagets ekonomi och verksamhet.

En MTF-plattform (MTF) kan beskrivas som ett handelssystem som organiseras och tillhandahålls av en börs eller ett värdepappersföretag. Det ställs typiskt sett lägre krav, i form av t.ex. informationsgivning och verksamhetshistoria, på de finansiella instrument som handlas på en handelsplattform jämfört med finansiella instrument som handlas på en reglerad marknad.

En OTF-plattform (OTF) är på många sätt lik en MTF-plattform. Men på en OTF-plattform får bara finansiella instrument som inte är aktier eller aktierelaterade värdepapper handlas, såsom obligationer och derivat. Vidare får OTF-plattformen ha friare regler för handeln inklusive ordermatchingen än vad reglerade marknader och MTF-plattformar får ha.

En systematisk internhandlare (SI) är ett värdepappersföretag som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform. En systematisk internhandlare är skyldig att offentliggöra marknadsmässiga anbud, dvs på köp- och säljpriser, för likvida finansiella instrument som handlas på en handelsplats och för vilka den systematiska internhandlaren bedriver systematisk internhandel.

Handel kan även äga rum genom ett värdepappersföretag utan att det är fråga om systematisk internhandel, mot institutets egna lager eller mot annan av institutets kunder.

I Sverige finns i dagsläget två reglerade marknader, NASDAQ Stockholm AB (nedan "Stockholmsbörsen") och Nordic Growth Market NGM AB (nedan "NGM").

Härutöver sker organiserad handel på andra handelsplatser, t.ex. First North och Nordic MTF (båda MTF-plattformar) För mer information om var just ditt värdepappersföretag utför dina order, se aktuell policy för bästa order utförande.

Handeln på reglerade marknader, handelsplattformar och andra platser utgör en andrahandsmarknad för finansiella instrument som ett bolag redan givit ut (emitterat). Om andrahandsmarknaden fungerar väl, dvs det är lätt att hitta köpare och säljare och det fortlöpande noteras anbudskurser från köpare och säljare samt avslutskurser (betalkurser) från gjorda affärsavslut, har även bolagen en fördel genom att det blir lättare att vid behov emittera nya instrument och därigenom få in mer kapital till bolagets verksamhet. Förstahandsmarknaden, eller primärmarknaden, kallas den marknad där köp/teckning av nyemitterade instrument sker.

1.2 Handels-/noteringslistor

När det gäller aktier indelas vanligen handelsplatser aktierna i olika listor, vilka publiceras t.ex. på handelsplatsens hemsida, i dagstidningar och andra medier. Avgörande för på vilken lista ett bolags aktier handlas kan vara bolagets börsvärde (t.ex. Stockholmsbörsens Large-, Mid- och Small cap). De mest omsatta aktierna kan också finnas på en särskild lista. Vissa värdepappersföretag publicerar också egna listor över finansiella instrument som handlas via institutet, kurser till vilka instrumenten handlas etc, t.ex. via institutets hemsida. Aktier på listor med höga krav och hög omsättning anses normalt kunna innebära en lägre risk än aktier på andra listor.

Information om kurser m.m. avseende aktier såväl som andra typer av finansiella instrument, exempelvis fondandelar, optioner och obligationer, publiceras också regelbundet via t.ex. handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra medier.

2. Risker med finansiella instrument och handel med finansiella instrument

2.1 Allmänt om risker

Finansiella instrument kan ge avkastning i form av utdelning (aktier och fonder) eller ränta (räntebärande instrument). Härutöver kan priset (kursen) på instrumentet öka eller minska i förhållande till priset när placeringen gjordes. I den fortsatta beskrivningen inräknas i ordet placering även eventuella negativa positioner (negativa innehav) som tagits i instrumentet, jämför t.ex. vad som sägs om blankning i avsnitt 7 nedan. Den totala avkastningen är summan av utdelning/ränta och prisförändring på instrumentet.

Vad placeraren eftersträvar är naturligtvis en total avkastning som är positiv, dvs som ger vinst, helst så hög som möjligt. Men det finns också en risk att den totala avkastningen blir negativ dvs att det blir en förlust på placeringen. Risken för förlust varierar med olika instrument. Vanligen är chansen till vinst på en placering i ett finansiellt instrument kopplad till risken för förlust. Ju längre tiden för innehavet av placeringen är desto större är vinstchansen respektive förlustrisken. I placeringssammanhang används ibland ordet risk som uttryck för såväl förlustrisk som vinstchans. I den fortsatta

beskrivningen används dock ordet risk enbart för att beteckna förlustrisk. Det finns olika sätt att placera som minskar risken. Vanligen anses det bättre att inte placera i ett enda eller ett fåtal finansiella instrument utan att i stället placera i flera olika finansiella instrument. Dessa instrument bör då erbjuda en spridning av riskerna och inte samla risker som kan utlösas samtidigt. En spridning av placeringarna till utländska marknader minskar normalt också risken i den totala portföljen, även om det vid handel med utländska finansiella instrument tillkommer en valutarisk.

Placeringar i finansiella instrument är förknippade med ekonomisk risk, vilket närmare kommer att beskrivas i denna information. Kunden svarar själv för risken och måste därför själv via anlitat värdepappersföretag - eller genom sitt kapitalförvaltande ombud - ta del av och därmed skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, faktablad, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper och risker förknippade därmed. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar i sådana instrument. Detta gäller även om kunden fått investeringsrådgivning vid placeringstillfället. Kunden bör i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgärder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att avveckla placeringar som utvecklas negativt eller att ställa ytterligare säkerhet vid placeringar som finansierats med lån och där säkerhetsvärdet minskat.

Det är också viktigt att beakta den risk det kan innebära att handla med finansiella instrument på en annan handelsplats än en reglerad marknad, där kraven som ställs generellt är lägre.

2.2. Olika typer av riskbegrepp m.m.

I samband med den riskbedömning som bör ske då Du som kund gör en placering i finansiella instrument, och även fortlöpande under innehavstiden, finns en mängd olika riskbegrepp och andra faktorer att beakta och sammanväga. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste riskbegreppen.

Marknadsrisk – risken att marknaden i sin helhet, eller viss del därav där Du som kund har Din placering, t.ex. den svenska aktiemarknaden, går ner.

Kreditrisk – risken för bristande betalningsförmåga hos till exempel en emittent eller en motpart.

Prisvolatilitetsrisk – risken för att stora svängningar i kursen/priset på ett finansiellt instrument kan påverka placeringen negativt.

Kursrisk – risken att kursen/priset på ett finansiellt instrument går ner.

Skatterisk – risken att skatteregler och/eller skattesatser är oklara eller kan komma att ändras.

Valutakursrisk – risken att en utländsk valuta till vilken ett innehav är relaterat (ex.vis fondandelar i en fond som placeras i amerikanska värdepapper noterade i USD) försvagas.

Hävstångseffektsrisk – konstruktionen av derivatinstrument som gör att det finns en risk att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får ett större negativt genomslag i kursen/priset på derivatinstrumentet.

Legal risk – risken att relevanta lagar och regler är oklara eller kan komma att ändras.

Bolagsspecifik risk – risken att ett visst bolag går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget därmed kan falla i värde.

Branschspecifik risk – risken att en viss bransch går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolag i branschen därmed kan falla i värde.

Likviditetsrisk – risken att Du inte kan sälja eller köpa ett finansiellt instrument vid en viss önskad tidpunkt.

Ränterisk – risken att det finansiella instrument Du placerat i minskar i värde pga förändringar i marknadsräntan.

3. Aktier och aktierelaterade instrument

3.1 Allmänt om aktier

3.1.1 Aktier och aktiebolag

Aktier i ett aktiebolag ger ägaren rätt till en andel av bolagets aktiekapital. Går bolaget med vinst lämnar bolaget vanligen utdelning på aktierna. Aktier ger också rösträtt på bolagsstämman, som är det högsta beslutande organet i bolaget. Ju fler aktier ägaren har desto större andel av kapitalet, utdelningen och rösterna har aktieägaren. Beroende på vilken serie aktierna tillhör kan rösträtten variera. Det finns två slag av bolag, publika och privata. Endast publika bolag får låta aktierna handlas på en handelsplats.

3.1.2 Aktiekursen

Kursen (priset) på en aktie påverkas i första hand av utbudet respektive efterfrågan på den aktuella aktien vilket i sin tur, åtminstone på lång sikt, styrs av bolagets framtidsutsikter. En aktie upp- eller nedvärderas främst grundat på investerarnas analyser och bedömningar av bolagets möjligheter

Information om SEB och dess värdepapperstjänster, forts.

att göra framtida vinster. Den framtida utvecklingen i omvärlden av konjunktur, teknik, lagstiftning, konkurrens osv. avgör hur efterfrågan blir på bolagets produkter eller tjänster och är därför av grundläggande betydelse för kursutvecklingen på bolagets aktier.

Det aktuella ränteläget spelar också en stor roll för prissättningen. Stiger marknadsräntorna ger räntebärande finansiella instrument, som samtidigt ges ut (nyemitteras), bättre avkastning. Normalt sjunker då kurserna på aktier som regelbundet handlas liksom på redan utelöpande räntebärande instrument. Skälet är att den ökade avkastningen på nyemitterade räntebärande instrument relativt sett blir bättre än avkastningen på aktier, liksom på utelöpande räntebärande instrument. Dessutom påverkas aktiekurserna negativt av att räntorna på bolagets skulder ökar när marknadsräntorna går upp, vilket minskar vinstutrymmet i bolaget.

Också andra till bolaget direkt knutna förhållanden, t.ex. förändringar i bolagets ledning och organisation, produktionsstörningar m m kan påverka bolaget negativt. Aktiebolag kan i värsta fall gå så dåligt att de måste försättas i konkurs. Aktiekapitalet dvs. aktieägarnas insatta kapital är det kapital som då först används för att betala bolagets skulder. Detta leder oftast till att aktierna i bolaget blir värdelösa.

Även kurserna på vissa större utländska reglerade marknader eller handelsplatser inverkar på kurserna i Sverige, bl.a. därför att flera svenska aktiebolag är noterade även på utländska marknadsplatser och prisutjämnningar sker mellan marknadsplatserna. Kursen på aktier i bolag som tillhör samma branschsektor påverkas ofta av förändringar i kursen hos andra bolag inom samma sektor. Denna påverkan kan även gälla för bolag i olika länder.

Aktörerna på marknaden har olika behov av att placera kontanter (likvida medel) eller att få fram likvida medel. Dessutom har de ofta olika mening om hur kursen borde utvecklas. Dessa förhållanden, som även innefattar hur bolaget värderas, bidrar till att det finns såväl köpare som säljare. Är placerarna däremot samstämmiga i sina uppfattningar om kursutvecklingen vill de antingen köpa och då uppstår ett köptryck från många köpare, eller också vill de sälja och då uppstår ett säljtryck från många säljare. Vid köptryck stiger kursen och vid säljtryck faller den.

Omsättningen, dvs hur mycket som köps och säljs av en viss aktie, påverkar i sin tur aktiekursen. Vid hög omsättning minskar skillnaden, även kallad spread, mellan den kurs köparna är beredda att betala (köpkursen) och den kurs säljarna begär (säljkursen). En aktie med hög omsättning, där stora belopp kan omsättas utan större inverkan på kursen, har en god likviditet och är därför lätt att köpa respektive att sälja. Bolagen på de reglerade marknadernas listor har ofta en högre likviditet. Olika aktier kan under dagen eller under längre perioder uppvisa olika rörlighet (volatilitet) i kurserna dvs upp- och nedgångar samt storlek på kursförändringarna.

De kurser till vilka aktierna har handlats (betalkurser), såsom högst/lägst/senast betalt under dagen samt sist noterade köp/säljkurser och vidare uppgift om handlad volym i kronor publiceras bl.a. i de flesta större dagstidningarna och på olika internetsidor som upprättas av marknadsplatser, värdepappersföretag och medieföretag såsom text-TV. Aktualiteten i dessa kursuppgifter kan variera beroende på sättet de publiceras på.

3.1.3 Olika aktieserier

Aktier finns i olika serier, vanligen A- och B-aktier vilket normalt har med rösträtten att göra. A-aktier ger normalt en röst medan B-aktier ger en begränsad rösträtt, oftast en tiondels röst. Skillnaderna i rösträtt beror bl.a. på att man vid ägarspridning vill värna om de ursprungliga grundarnas eller ägarnas inflytande över bolaget genom att ge dem en starkare rösträtt. Nya aktier som ges ut får då ett lägre röstvärde än den ursprungliga A-serien och betecknas med B, C eller D etc.

3.1.4 Kvotvärde, split och sammanläggning av aktier

En akties kvotvärde är den andel som varje aktie representerar av bolagets aktiekapital. En akties kvotvärde erhålls genom att dividera aktiekapitalet med det totala antalet aktier. Ibland vill bolagen ändra kvotvärdet, t.ex. därför att kursen, dvs marknadspriset på aktien, har stigit kraftigt. Genom att dela upp varje aktie på två eller flera aktier genom en s.k. split, minskas kvotvärdet och samtidigt sänks kursen på aktierna. Aktieägaren har dock efter en split sitt kapital kvar oförändrat, men detta är fördelat på fler aktier som har ett lägre kvotvärde och en lägre kurs per aktie.

Omvänt kan en sammanläggning av aktier (omvänd split) göras om kursen sjunkit kraftigt. Då slås två eller flera aktier samman till en aktie. Aktieägaren har dock efter en sammanläggning av aktier samma kapital kvar, men detta är fördelat på färre aktier som har ett högre kvotvärde och en högre kurs per aktie.

3.1.5 Marknadsintroduktion, privatisering och uppköp

Marknadsintroduktion innebär att aktier i ett bolag introduceras på aktiemarknaden, dvs upptas till handel på en reglerad marknad eller en MTF-plattform. Allmänheten erbjuds då att teckna (köpa) aktier i bolaget. Oftast rör det sig om ett befintligt bolag, som inte tidigare handlats på en reglerad

marknad eller annan handelsplats, där ägarna beslutat att vidga ägarkretsen och underlätta handeln i bolagets aktier. Om ett statligt ägt bolag introduceras på marknaden kallas detta för privatisering.

Uppköp tillgår i regel så att någon eller några investerare erbjuder aktieägarna i ett bolag att på vissa villkor sälja sina aktier. Om uppköparen får in 90 % eller mer av antalet aktier i det uppköpta bolaget, kan uppköparen begära tvångsinlösen av kvarstående aktier från de ägare som ej accepterar uppköperbjudandet. Dessa aktieägare är då tvungna att sälja sina aktier till uppköparen mot en ersättning som fastställs genom ett skiljedomsförfarande.

3.1.6 Emissioner

Om ett aktiebolag vill utvidga sin verksamhet krävs ofta ytterligare aktiekapital. Detta skaffar bolaget genom att ge ut nya aktier genom nyemission. Oftast får de gamla ägarna teckningsrätter som ger företräde att teckna aktier i en nyemission. Antalet aktier som får tecknas sätts normalt i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Tecknaren måste betala ett visst pris (emissionskurs), oftast lägre än marknadskursen, för de nyemitterade aktierna. Direkt efter det att teckningsrätterna - som normalt har ett visst marknadsvärde - avskiljts från aktierna sjunker vanligen kursen på aktierna, samtidigt ökar antalet aktier för de aktieägare som tecknat. De aktieägare som inte tecknar kan, under teckningstiden som oftast pågår några veckor, sälja sina teckningsrätter på den marknadsplats där aktierna handlas. Efter teckningstiden förfaller teckningsrätterna och blir därmed obrukbara och värdelösa.

Aktiebolag kan även genomföra s.k. riktad nyemission, vilket genomförs som en nyemission men enbart riktad till en viss krets investerare. Aktiebolag kan även genom s.k. apportemission ge ut nya aktier för att förvärva andra bolag, affärsrörelser eller tillgångar i annan form än pengar. Såväl vid riktad nyemission som vid apportemission sker s.k. utspädning av befintliga aktieägares andel av antalet röster och aktiekapital i bolaget, men antalet innehavda aktier och marknadsvärdet på det placerade kapitalet påverkas normalt inte.

Om tillgångarna eller de reserverade medlen i ett aktiebolag har ökat mycket i värde, kan bolaget föra över en del av värdet till sitt aktiekapital genom en s.k. fondemission. Vid fondemission tas det hänsyn till antalet aktier som varje aktieägare redan har. Antalet nya aktier som tillkommer genom fondemissionen sätts i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Genom fondemissionen får aktieägaren fler aktier, men ägarens andel av bolagets ökade aktiekapital förblir oförändrad. Kursen på aktierna sänks vid en fondemission, men genom ökningen av antalet aktier bibehåller aktieägaren ett oförändrat marknadsvärde på sitt placerade kapital. Ett annat sätt att genomföra fondemission är att bolaget skriver upp kvotvärdet på aktierna. Aktieägaren har efter uppskrivning ett oförändrat antal aktier och marknadsvärde på sitt placerade kapital.

3.2 Allmänt om aktierelaterade instrument

Nära knutna till aktier är, aktieindexobligationer, depåbevis, konvertibler, aktie- och aktieindexoptioner, aktie- och aktieindexterminer, warrant samt hävstångscertifikat.

3.2.1 Indexobligationer/Aktieindexobligationer

Indexobligationer/aktieindexobligationer är obligationer där avkastningen istället för ränta är beroende t.ex. av ett aktieindex. Utvecklas indexet positivt följer avkastningen med. Vid en negativ indexutveckling kan avkastningen utbli. Obligationen återbetalas dock alltid med sitt nominella belopp, som kan vara lägre än investeringsbeloppet, på inlösendagen och har på så sätt en begränsad förlustrisk jämfört med t.ex. aktier och fondandelar. Risken med en placering i en aktieindexobligation kan, förutom eventuellt erlagd överkurs och kostnader, definieras som den alternativa avkastningen, dvs. den avkastning investeraren skulle ha fått på det investerade beloppet med en annan placering. Indexobligationer kan ha olika benämningar som aktieindexobligationer, SPAX, aktieobligationer, kreditkorgsobligationer, räntekorgsobligationer, valutakorgsobligationer osv. beroende på vilket underliggande tillgångsslag som bestämmer obligationens avkastning. När man talar om indexobligationer så benämns dessa ofta också som kapital-skyddade produkter. Med detta begrepp avses att beskriva, som ovan nämnts, att oavsett om produkten ger avkastning eller ej så återbetalas det nominella beloppet, vanligtvis investeringsbeloppet minskat med eventuellt erlagd överkurs. OBS att kapitalskyddet inte gäller om emittenten försätts i konkurs eller blir föremål för företagsrekonstruktion med offentligt ackord (nedsättning av fordringsbeloppet).

3.2.2 Depåbevis

Svenskt Depåbevis är ett bevis om rätt till utländska aktier, som utgivaren av beviset förvarar/innehavar för innehavarens räkning. Depåbevis handlas precis som aktier på en reglerad marknad eller handelsplats och prisutvecklingen följer normalt prisutvecklingen på den utländska marknadsplats där aktien handlas. Utöver de generella risker som finns vid handel med aktier eller andra typer av andelsrätter bör ev. valutakursrisk beaktas.

Information om SEB och dess värdepapperstjänster, forts.

3.2.3 Konvertibler

Konvertibler (konverteringslån eller konvertibler) är räntebärande värdepapper (lån till utgivaren/emittenten av konvertibeln) som inom en viss tidsperiod kan bytas ut mot aktier. Avkastningen på konvertiblerna, dvs kupongräntan, är vanligen högre än utdelningen på utbytesaktierna. Konvertibelkursen uttrycks i procent av det nominella värdet på konvertibeln.

3.2.4 Omvända konvertibler

Omvända konvertibler är ett mellanting mellan en ränte- och en aktieplacering. Den omvända konvertibeln är knuten till en eller flera underliggande aktier eller index. Denna placering ger en ränta, dvs garanterad avkastning. Om de underliggande aktierna eller index utvecklas positivt återbetalas det placerade beloppet plus den fasta avkastningen. Om de underliggande aktierna eller index däremot skulle falla, finns det en risk att innehavaren i stället för det placerade beloppet, utöver en på förhand fastställd avkastning kan få en eller flera aktier som ingår i den omvända konvertibeln eller motsvarande kontantlikvid.

3.2.5 Aktieoptioner och aktieindexoptioner

Aktieoptioner finns av olika slag. Förvärvade köpoptioner (eng. call options) ger innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod köpa redan utgivna aktier till ett på förhand bestämt pris. Säljoptioner (eng. put options) ger omvänt innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod sälja aktier till ett på förhand bestämt pris. Mot varje förvärvat option svarar en utfärdad option. Risken för den som förvärvat en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att den minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare fallet är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor. Kursen på optioner påverkas av kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men oftast med större kurssvängningar och prispåverkan än dessa.

Den mest omfattande handeln i aktieoptioner sker på de reglerade marknaderna. Där förekommer även handel med aktieindexoptioner. Dessa indexoptioner ger vinst eller förlust direkt i kontanter (kontantavräkning) utifrån utvecklingen av ett underliggande index. Se även avsnitt 5 om derivat.

3.2.6 Aktieterminer och aktieindexterminer samt futures

En termin eller forward innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom parterna har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

En future är en variant på termin eller forward. Skillnaden mellan en future och en forward består i hur avräkningen går till, det vill säga när man som part i ett kontrakt får betalt eller betalar beroende på om positionen gett vinst eller förlust. För en future sker en daglig avräkning i form av löpande betalningar mellan köpare och säljare på basis av värdet förändringen dag för dag av underliggande tillgång. För en forward sker avräkning först i anslutning till instrumentets slutdag. Se även avsnitt 5 om derivat.

3.2.7 Warranter

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade warranter. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyttjbara aktier. Se även avsnitt 5 om derivat.

3.2.8 Hävstångscertifikat

Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart certifikat eller i vissa fall bevis, är ofta en kombination av ex.vis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Hävstångscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är en slags skuldebrev som kan ges ut av företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter. Se även avsnitt 5 om derivat.

4. Ränterelaterade instrument

Ett räntebärande finansiellt instrument är en fordringsrätt på utgivaren (emittenten) av ett lån. Avkastning lämnas i form av ränta. Det finns olika

former av räntebärande instrument beroende på vilken emittent som givit ut instrumentet, den säkerhet som emittenten kan ha ställt för lånet, löptiden fram till återbetalningsdagen och formen för utbetalning av räntan. Räntan (kupongen) betalas vanligen ut årsvis.

En annan form för räntebetalning är att sälja instrumentet med rabatt (diskonteringspapper). Vid försäljningen beräknas priset på instrumentet genom att diskontera lånebeloppet inklusive beräknad ränta till nuvärde. Nuvärdet eller kursen är lägre än det belopp som erhålls vid återbetalningen (nominella beloppet). Bankcertifikat och statsskuldväxlar är exempel på diskonteringspapper, liksom obligationer med s.k. nollkupongskonstruktion.

Ytterligare en annan form för räntebärande obligationer är statens premieobligationer där låneräntan lottas ut bland innehavarna av premieobligationer. Det förekommer även ränteinstrument och andra sparformer där räntan är skyddad mot inflation och placeringen därför ger en fast real ränta.

Risken i ett räntebärande instrument utgörs dels av den kursförändring (kursrisk) som kan uppkomma under löptiden på grund av att marknadsräntorna förändras, dels att emittenten kanske inte klarar att återbetala lånet (kreditrisk). Lån för vilka fullgod säkerhet för återbetalningen har ställts är därvid typiskt sett mindre riskfyllda än lån utan säkerhet. Rent allmänt kan dock sägas att risken för förlust på räntebärande instrument kan anses som lägre än för aktier. Ett räntebärande instrument utgivet av en emittent med hög kreditvärdighet kan således vara ett bra alternativ för den som vill minimera risken att sparkapitalet minskar i värde och kan vara ett föredra vid ett kortsiktigt sparande. Även vid långsiktigt sparande där kapitalet inte skall äventyras, t.ex. för pensionsåtaganden, är inslag av räntebärande placeringar mycket vanliga. Nackdelen med en räntebärande placering är att den i regel ger en låg värdestegring. Exempel på räntebärande placeringar är sparkonton, privatobligationer och räntefonder.

Kurserna fastställs löpande såväl på instrument med kort löptid (mindre än ett år) t.ex. statsskuldväxlar som på instrument med längre löptider t.ex. obligationer. Detta sker på penning- och obligationsmarknaden. Marknadsräntorna påverkas av analyser och bedömningar som Riksbanken och andra större institutionella marknadsaktörer gör av hur utvecklingen av ett antal ekonomiska faktorer som inflation, konjunktur, ränteutvecklingen i Sverige och i andra länder osv kommer att utvecklas på kort och lång sikt. Riksbanken vidtar även s.k. penningpolitiska operationer i syfte att styra utvecklingen av marknadsräntorna så att inflationen håller sig inom fastställda mål. De finansiella instrument som handlas på penning- och obligationsmarknaden (t.ex. statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer) handlas ofta i mycket stora poster (mångmiljonbelopp).

Om marknadsräntorna går upp kommer kursen på utelöpande (redan utgivna) räntebärande finansiella instrument att falla om de har fast ränta, eftersom nya lån ges ut med en räntesats som följer aktuell marknadsränta och därmed ger högre ränta än vad utelöpande instrumentet ger. Omvänt stiger kursen på utelöpande instrument när marknadsräntan går ned.

Lån utgivna av stat och kommun anses vara riskfria vad gäller återbetalningen, vilket således gäller för stats- och kommunobligationer. Andra emittenter än stat och kommun kan ibland, vid emission av obligationer, ställa säkerhet i form av andra finansiella instrument eller annan egendom (sak- eller realsäkerhet).

Det finns även andra räntebärande instrument som innebär en högre risk än obligationer om emittenten skulle få svårigheter att återbetala lånet, t.ex. förlagsbevis eftersom de lånen återbetalas först efter det alla andra fordringsägare fått betalt. Villkorade konvertibla obligationer (contingent convertibles), så kallade cocos, är en annan typ av komplex produkt med risker som kan vara mycket svåra att förstå. I grunden är de obligationer som under vissa förutbestämda händelser kan skrivas ned, det vill säga förlora hela eller delar av sitt värde, eller omvandlas till aktier.

En form av ränterelaterade instrument är säkerställda obligationer. Dessa är förenade med en särskild förmånsrätt enligt speciell lagstiftning. Regelverket kring säkerställda obligationer syftar till att en investerare skall få full betalning enligt avtalad tidplan även om obligationens utgivare skulle gå i konkurs, förutsatt att den egendom som säkerställer obligationen är tillräckligt mycket värd.

5. Derivatinstrument

Derivatinstrument såsom optioner, terminer m.fl. förekommer med olika slag av underliggande tillgång, t.ex. aktier, obligationer, råvaror och valutor. Derivatinstrument kan utnyttjas för att minska risken i en placering.

Kursen i ett derivatinstrument är beroende av kursen i det underliggande instrumentet. En särskild omständighet är att prisutvecklingen på derivat-instrumentet oftast är kraftigare än prisutvecklingen på den underliggande egendomen. Prisgenomslaget kallas hävstångseffekt och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra

Information om SEB och dess värdepapperstjänster, forts.

större förlust på derivatinstrumenten jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, dvs möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande egendomen. Investeraren bör i eget intresse vara beredd agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

För ytterligare information om derivatinstrument, se Information om handel med optioner, terminer och andra derivatinstrument.

6. Fonder och fondandelar

En fond är en "portfölj" av olika finansiella instrument, t.ex. aktier och obligationer. Fonden ägs gemensamt av alla som sparar i fonden, andelsägarna, och förvaltas av ett fondbolag. Det finns olika slags fonder med olika placeringsinriktning. Med placeringsinriktning menas vilken typ av finansiella instrument som fonden placerar i. Nedan redogörs i korthet för några av de vanligaste typerna av fonder. För ytterligare information se Fondbolagens Förenings hemsida, www.fondbolagen.se.

En aktiefond placerar allt eller huvudsakligen allt kapital som andelsägarna inbetalat i aktier. Blandfonder med både aktier och räntebärande instrument förekommer också, liksom rena räntefonder där kapitalet placeras i räntebärande instrument.

En av idéerna med en aktiefond är att den placerar i flera olika aktier och andra aktierrelaterade finansiella instrument, vilket gör att den bolagsspecifika risken för andelsägaren minskar jämfört med risken för den aktieägare som placerar i endast en eller ett fåtal aktier. Andelsägaren slipper vidare att välja ut, köpa, sälja och bevaka aktierna och annat förvaltningsarbete runt detta.

Principen för räntefonder är densamma som för aktiefonder – placering sker i olika räntebärande instrument för att få riskspridning i fonden och förvaltningen i fonden sker efter analys av framtida räntetret.

En fond-i-fond är en fond som placerar i andra fonder. En fond-i-fond kan ses som ett alternativ till att själv välja att placera i flera olika fonder. Man kan därmed uppnå den riskspridning som en väl sammansatt egen fondportfölj kan ha. Det finns fond-i-fonder med olika placeringsinriktningar och risknivåer.

Andra exempel på fonder är indexfonder som inte förvaltas aktivt av någon förvaltare utan som istället placerar i finansiella instrument som följer sammansättningen i ett visst bestämt index.

En ytterligare typ av fond är hedgefond. Hedge betyder skydda på engelska. Trots att hedging är avsett att skydda mot oväntade förändringar i marknaden kan en hedgefond vara en fond med hög risk, då sådana fonder ofta är högt belånade. Skillnaderna är dock stora mellan olika hedgefonder. Det finns även hedgefonder med låg risk. Hedgefonder försöker ge en positiv avkastning oavsett om aktie- eller räntemarknaden går upp eller ner. En hedgefond är ofta en specialfond och har därmed större frihet i sina placeringsmöjligheter än traditionella fonder (värdepappersfonder). Placeringsinriktningen kan vara allt från aktier, valutor och räntebärande instrument till olika arbitragestrategier (spekulation i förändringar av t.ex. räntor och/eller valutor). Hedgefonder använder sig ofta av derivat i syfte att öka eller minska fondens risk. Blankning (se nedan) är också ett vanligt inslag.

Fonder kan också delas in i värdepappersfonder (även kallade UCITS-fonder) och specialfonder. Värdepappersfonder är de fonder som uppfyller det s.k. UCITS-direktivets krav på bl a placeringsbestämmelser och riskspridning. Såväl svenska som utländska värdepappersfonder (som fått tillstånd i sitt hemland inom EES), får säljas och marknadsföras fritt i samtliga EES-länder. Specialfonder (däribland hedgefonder, se ovan) följer det s.k. AIFM-direktivet. Dessa fonder avviker på något sätt från reglerna i UCITS-direktivet, och det är därför särskilt viktigt för Dig som kund att ta reda på vilka placeringsregler som en specialfond Du avser att placera i kommer att iakttas. Detta framgår av fondens informationsbroschyr och faktablad. Varje fondbolag är skyldigt att självmant erbjuda potentiella investerare det faktablad som avser fonden. Specialfonder får inte marknadsföras och säljas fritt utanför Sverige till icke-professionella kunder. För de fonder som placerar i utländska finansiella instrument tillkommer även en valutarisk (se även avsnitt 2.2 ovan).

Andelsägarna får det antal andelar i fonden som motsvarar andelen insatt kapital i förhållande till fondens totala kapital. Andelarna kan köpas och lösas in genom värdepappersföretag som saluför andelar i fonden eller direkt hos fondbolaget. Det är dock viktigt att beakta att vissa fonder kan ha förutbestämda tidpunkter då fonden är "öppen" för köp och inlösen, varför

det inte alltid är möjligt med regelbunden handel. Andelarnas aktuella värde beräknas regelbundet av fondbolaget och baseras på kursutvecklingen av de finansiella instrument som ingår i fonden. Det kapital som placeras i en fond kan både öka och minska i värde och det är därför inte säkert att placeraren får tillbaka hela det insatta kapitalet.

7. Blankning

Blankning innebär att den som lånat finansiella instrument, och samtidigt förbudit sig att vid en senare tidpunkt till långivaren återlämna instrument av samma slag, säljer de lånade instrumenten. Vid försäljningen räknar låntagaren med att vid tidpunkten för återlämnandet kunna anskaffa instrumenten på marknaden till ett lägre pris än det till vilka de lånade instrumenten såldes. Skulle priset i stället ha gått upp, uppstår en förlust, vilken vid en kraftig prishöjning kan bli avsevärd.

8. Belåning

Finansiella instrument kan i många fall köpas för delvis lånat kapital. Eftersom såväl det egna som det lånade kapitalet påverkar avkastningen kan Du som kund genom lånefinansieringen få en större vinst om placeringen utvecklas positivt jämfört med en investering med enbart eget kapital. Skulden som är kopplad till det lånade kapitalet påverkas inte av om kurserna på köpta instrument utvecklas positivt eller negativt, vilket är en fördel vid en positiv kursutveckling. Om kurserna på köpta instrument utvecklas negativt uppkommer en motsvarande nackdel eftersom skulden kvarstår till 100 procent, vilket innebär att kursfallet krona för krona förbrukar det egna kapitalet. Vid ett kursfall kan därför det egna kapitalet helt eller delvis förbrukas samtidigt som skulden måste betalas helt eller delvis genom försäljningsintäkterna från de finansiella instrument som fallit i värde. Skulden måste betalas även om försäljningsintäkterna inte täcker hela skulden.

Du som kund måste vara införstådd med bl.a. följande:

- att placeringar eller andra positioner i finansiella instrument sker på Din egen risk
- att Du som kund själv noga måste sätta Dig in i SEB:s allmänna villkor för handel med finansiella instrument och i förekommande fall information i prospekt samt övrig information om aktuellt finansiellt instrument, dess egenskaper och risker
- att vid handel med finansiella instrument det är viktigt att kontrollera all rapportering avseende Dina transaktioner och innehav samt omgående reklamera eventuella fel
- att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i finansiella instrument
- att Du som kund själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster
- att dina rättigheter som kund avseende utländska finansiella instrument eller medel kan variera beroende på vilken jurisdiktion som dessa finansiella instrument eller medel omfattas av
- att utöver vad som i förekommande fall överenskommit mellan SEB och dig som kund kan en depåförande tredjepart ha säkerhet i eller kvittningsrätt avseende dina värdepapper eller medel.

Ytterligare allmän information om olika typer av finansiella instrument och handel med finansiella instrument jämte förslag till ytterligare litteratur på området återfinns också t.ex. på Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, www.konsumenternasbankbyran.se, och på SwedSecs hemsida, www.swedsec.se.

Information om enskilda finansiella instrument och dess emittenter finns i utgivna prospekt, som lättast kan hittas på www.seb.se.

Information om handel med optioner, terminer och andra derivatinstrument

1. Allmänt om risker med derivatinstrument

Handel med derivatinstrument är förknippad med särskilda risker, vilka närmare kommer att beskrivas i denna information. Kunden svarar själv för riskerna och måste därför själv via anlitat värdepappersföretag - eller genom sitt kapitalförvaltande ombud - ta del av och därmed skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, faktablad, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper samt de risker som är förknippade därmed. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar (positioner) i sådana instrument. Information för bevakning (kursuppgifter m.m.) kan fås t.ex. via handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra media samt från kundens värdepappersföretag. Kunden bör vidare i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgärder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att ställa ytterligare säkerhet eller att avsluta sina placeringar i derivatkontrakt (kvitta ut eller stänga sina positioner).

Information om SEB och dess värdepapperstjänster, forts.

2. Användningen av derivatinstrument

Derivatinstrument är en form av avtal (kontrakt) där själva avtalet är föremål för handel på kapitalmarknaden. Derivatinstrumentet är knutet till en underliggande egendom eller ett underliggande värde. Denna egendom eller detta värde (i fortsättningen kallat enbart egendom) kan utgöras av ett finansiellt instrument, någon annan tillgång med ekonomiskt värde, t.ex. valuta eller råvara, eller någon form av värdeåtgärd, t.ex. ett index. Derivatinstrument kan användas för att skapa ett skydd mot en önskad prisutveckling på den underliggande egendomen. De kan också användas för att uppnå vinst eller avkastning med en mindre kapitalinsats än vad som krävs för att göra en motsvarande affär direkt i den underliggande egendomen. Derivatinstrument kan också användas för andra syften. Användningen av derivatinstrument bygger på en viss förväntning om hur priset på den underliggande egendomen kommer att utvecklas under en viss tidsperiod. Innan handel påbörjas med derivatinstrument är det således viktigt att kunden för sig själv klargör syftet därmed och vilken prisutveckling på underliggande egendom som kan förväntas samt grundat på detta väljer rätt derivatinstrument eller kombination av sådana instrument.

3. Olika slag av derivatinstrument

Huvudtyperna av derivatinstrument är optioner, terminer och swapavtal.

En option är ett avtal som innebär att den ena parten (utfärdaren av ett optionskontrakt) förpliktar sig att köpa eller sälja den underliggande egendomen av eller till den andra parten (innehavaren av kontraktet) till ett på förhand bestämt pris (lösenpriset). Avtalet kan, beroende på slag av option, antingen utnyttjas när som helst under löptiden (amerikansk option) eller endast på slutdagen (europaisk option). Innehavaren betalar en ersättning (premie) till utfärdaren och får en rätt att utnyttja kontraktet men har ingen skyldighet att göra det. Utfärdaren är däremot skyldig att infria kontraktet om innehavaren begär det (löser optionen). Avgörande för optionens värdeutveckling är normalt värdeutvecklingen på den underliggande egendomen. Risken för den som förvärvar en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att optionen minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare fallet är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor. Kursen på optioner följer normalt kursutvecklingen på motsvarande underliggande aktier eller index i samma eller motsatt riktning, men med större kurssvängningar och prispåverkan.

En termin eller forward innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom båda parter har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

En future är en variant på termin eller forward. Skillnaden mellan en future och en forward består i hur avräkningen går till, det vill säga när man som part i ett kontrakt får betalt eller betalar beroende på om positionen gett vinst eller förlust. För en future sker en daglig avräkning i form av löpande betalningar mellan köpare och säljare på basis av värdeförändringen dag för dag av underliggande tillgång. För en forward sker avräkning först i anslutning till instrumentets slutdag.

Ett swapavtal innebär att parterna överenskommer om att löpande erlägga betalningar till varandra, exempelvis beräknade på fast respektive rörlig ränta (ränteswap), eller att vid en viss tidpunkt utbyta (på engelska: to swap) någon form av egendom med varandra, t.ex. olika slag av valutor (valutaswap).

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade warranter. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier.

Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart certifikat, är ofta en kombination av ex.vis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp. Hävstångscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är en slags skuldebrev som kan ges ut av företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är liksom för andra derivatinstrument att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang gäller normalt även för optioner och warranter.

Autocalls är en typ av instrument avsedda att ge möjlighet till en god avkastning i en sidledes eller måttligt fallande marknad. Vanligtvis erbjuds Autocalls med ett villkorat kapitalskydd ner till en viss nivå, barriär. Detta skydd upphör om barriären underskrids. Risken för att en stor del av det nominella beloppet går förlorat kan därmed vara betydande vid en placering i en Autocall.

Derivatinstrumenten kan kombineras på visst sätt för att skapa t.ex. ett visst skydd mot prisförändring på underliggande egendom, eller för att uppnå ett visst ekonomiskt resultat i förhållande till den förväntade prisutvecklingen på underliggande egendom.

Vid handel i kombinerade produkter är det viktigt att sätta sig in i produktens olika beståndsdelar och hur dessa samverkar. I vissa fall kan beståndsdelarnas samverkan innebära en högre risk än varje beståndsdel för sig. En närmare beskrivning av en viss produkts olika beståndsdelar och på vilket sätt dessa samverkar kan fås bl.a. från utfärdande värdepappersföretag samt från respektive prospekt.

4. Karaktäristiska egenskaper hos derivatinstrument

Man kan beskriva handel med derivatinstrument som handel med eller förflyttning av risker. Den som exempelvis befarar en kursnedgång på marknaden kan köpa säljoptioner som ökar i värde om marknaden faller. För att minska eller slippa risken för kursnedgång betalar köparen en premie, dvs. vad optionen koster.

Handel med derivat kräver särskild sakkunskap. Det är därför viktigt att uppmärksamma följande karaktäristiska egenskaper hos derivatinstrument för den som avser att handla med sådana instrument. Konstruktionen av derivatinstrument gör att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får genomslag i kursen eller priset på derivatinstrumentet. Detta prisgenomslag är ofta kraftigare i förhållande till insatsen (erlagd premie) än vad värdeförändringen är på den underliggande egendomen. Prisgenomslaget kallas därför hävstångseffekt och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumenten jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, dvs. möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt. Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande egendomen. Investeraren bör i eget intresse vara beredd att agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas negativt. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försvåras vid en negativ prisutveckling.

Den part som åtar sig en förpliktelse genom att utfärda en option eller ingå ett terminsavtal är från början tvungen att ställa säkerhet för sitt åtagande. I takt med att priset på den underliggande egendomen med tiden utvecklas uppåt eller nedåt och således värdet på derivatinstrumentet ökar eller minskar, skiftar också kravet på säkerhet. Ytterligare säkerhet i form av en tilläggsäkerhet kan därför komma att krävas. Hävstångseffekten gör sig således gällande även på säkerhetskravet, som kan förändras snabbt och kraftigt. Om inte kunden ställer tillräcklig säkerhet, har motparten eller värdepappersföretaget i allmänhet förbehållit sig rätten att utan att höra kunden avsluta placeringen (stänga positionen) för att minimera skadan. En kund bör således noga följa prisutvecklingen även med avseende på säkerhetskravet för att undgå en ofrivillig stängning av positionen.

Löptiden för derivatinstrument kan variera från mycket kort tid upp till flera år. Prisförändringarna är ofta störst på instrument med kort löptid. Priset på t.ex. en innehavd option sjunker i allmänhet allt snabbare mot slutet av löptiden pga att det s.k. tidsvärdet avtar. Kunden bör således noga bevaka även löptiden på derivatinstrumenten.

Det bör tilläggas att derivat omfattas ofta av clearing hos centrala motparter, s.k. CCPer, som går in som motpart i varje derivatkontrakt.

Du som kund måste vara införstådd med bl.a. följande:

- att placeringar eller andra positioner i derivatinstrument sker på egen risk
- att Du som kund själv noga måste sätta Dig in i dels de villkor som gäller för handel med finansiella instrument, dels information i faktablad, prospekt och annan information om aktuell derivatinstrument, dess egenskaper och risker
- att det vid handel med finansiella instrument är viktigt att kontrollera all rapportering avseende Dina transaktioner, innehav och positioner samt omgående reklamera eventuella fel
- att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i aktuella instrument och vara beredd att snabbt agera
- att Du som kund måste uppfylla säkerhetskrav inom avtalade ramar
- att Du som kund själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster.